

М.М.Шевчук

Львівське обласне бюро судово-медичної експертизи

Ключові слова: морфологічний аналіз, медико-статистичний аналіз, гострі предмети, травма.

Надійшла: 22.12.2012

Прийнята: 04.02.2013

СУДОВО-МЕДИЧНА ОЦІНКА РОЗПОВСЮДЖЕННЯ УШКОДЖЕНЬ ВІД ДІЇ ГОСТРИХ ПРЕДМЕТІВ СЕРЕД НАСЕЛЕННЯ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Резюме. У статті наведені результати морфологічного та медико-статистичного аналізу ушкоджень, заподіяних гострими колюче-ріжучими, гострорубаючими знаряддями, ріжучими та колючими знаряддями за даними Львівського обласного бюро судово-медичної експертизи у період з 2010 по 2012 рр. **Морфологія.** – 2013. – Т. VII, № 1. – С. 89-91.
© М.М.Шевчук, 2013

Shevchuk M.M. Forensic medical estimation of extending of damages from action of sharp objects among the population of Lviv area.

Summary. To the article the results of medical-statistic analysis of damages are driven that is inflicted by sharp prickly-cutting objects, sharply-chopping objects, by cutting and pricking objects on results the Lviv regional bureau of forensic medical examination for period of 2010-2012 years.

Key words: morphological, medical-statistic analysis, sharp objects.

Вступ

Судово-медична експертиза травматичних ушкоджень складає значні труднощі, зумовлені необхідністю вирішення багатьох питань, поставлених органами слідства, судом, з метою встановлення невідомих до розтину трупа обставин події, серед яких є встановлення давності утворення та прижиттєвості ушкоджень, здатності потерпілих до активних дій.

Відомо, що гострими предметами вважаються такі, травмуюча частина яких має гострий кінець, гострий край чи те й друге. На відміну від тупих предметів, гострі не відзначаються різноманітністю і класифікуються за механізмом дії. Ушкодження, спричинені гострими предметами, відрізняються одне від одного залежно від глибини проникнення у тіло травмуючого знаряддя. Вони можуть бути поверхневі й глибокі. Це подряпини, рани, вруби та розруби кісток. Як показує практика, найчастішими ушкодженнями є рани, які істотно залежать від знаряддя, яким спричинені. Найяскравіше це спостерігається при ушкодженнях, спричинених колючими предметами, які мають лише гострий кінець (шило) або й гостре лезо (ніж). Характер рани залежить від довжини травмуючого предмета та його поперечника.

Судово-медична експертиза ушкоджень тіла і одягу людини від дії гострих предметів є однією з актуальних і складних проблем судової медицини (Кустанович С.Д., 1965; Карякин В.Я., 1966; Скопин І.В., 1996). Цей напрямок досліджень є важливим і залишається актуальним, виходячи із подій останніх років, коли має місце

і відмічається суттєве зростання кількості злочинів, які тісно пов'язані з використанням різних видів гострих предметів (знарядь) (Костылев В.И., 1983; Хохлов В.В., Кузнецов Л.Е., 1998).

Метою дослідження було виявлення морфологічних особливостей ушкоджень та проведення статистичного аналізу показників ушкоджень від дії гострих предметів у Львівській області за останні 3 роки.

Матеріали та методи

По колото-різаних ушкодженнях можна встановити вид травмуючого гострого предмета, довжину, ширину й товщину клинка чи його частини, що була занурена в тіло, кількість лез у клинка, наявність обушка, форму кінцевої частини клинка, конкретний екземпляр колюче-ріжучого предмета (по трасах), кількість і напрямки ударів, орієнтацію частин клинка (обушка, леза) і його площини в момент занурення в тіло щодо поверхні тіла, уявити картину взаємного переміщення постраждалої людини та злочинця (по локалізації ушкоджень на одній чи різних поверхнях, по напрямках і довжині рани на шкірі і ранових каналів). Для реалізації поставленої мети було проаналізовано 615 судово-медичних «актів та висновків експерта» з архіву Львівського обласного бюро судово-медичної експертизи за останні 3 роки. Результати досліджень оброблялись методами варіаційної статистики.

Результати та їх обговорення

Травма та її наслідки посідають одне з важливіших місць в структурі захворювань та серед причин смертності населення. За власними дослідженнями, серед причин насильницької смерті

значна частка належала механічним ушкодженням. Кількість загиблих від них складала 28-34%. Слід зазначити, що у 2010-2012 рр випадки смерті внаслідок механічної травми мали тенденцію до збільшення у порівнянні з попередніми роками. Протягом вказаних років основна маса загиблих від механічної травми складала люди працездатного віку від 20 до 60 років. В усіх вікових групах смертність чоловіків майже у 3 рази перевищувала смертність жінок. Немаловажним є й той факт, що 52,2% загиблих перебували у стані алкогольного сп'яніння, яке відповідало переважно легкому або середньому ступеню, що виявляється у живих осіб.

За кількісними показниками, серед механічних ушкоджень на першому місці була травма, заподіяна тупими предметами. Вона складала 82,4 %. Найбільша кількість летальних випадків в цій групі складала ушкодження, які виникли в результаті заподіяння їх тупими предметами по різним частинам тіла, й становили 45,8%.

Друге місце належало автомобільній травмі, кількість смертельних випадків внаслідок якої складала 27,8%. Третью місцю відповідали ушкодження внаслідок падіння з висоти, від яких загинуло 19,1% осіб. Серед причин смерті мотоциклетна травма складала 5,7%. Внаслідок залізничної травми загинуло 2,8% осіб.

За кількісними показниками, ушкодження, що були заподіяні гострими предметами, займали друге місце після ушкоджень тупими предметами. Вони складала 7,7% від всіх смертельних випадків. Серед ушкоджень гострими предметами більшість належала ушкодженням, заподіяним колюче-ріжучими предметами. Встановлено, що травма від дії гострих предметів за своїми кількісними показниками утримувала стабільну динаміку і складала біля 5% серед усіх механічних ушкоджень. За видом ушкоджень гострими предметами найбільшу кількість складала ушкодження, що були заподіяні колюче-ріжучим знаряддям (81%). Вони значно перебільшували колоті ушкодження, які складала 10% від загальної кількості ушкоджень гострими предметами. Останні, які були заподіяні гострим ріжучим знаряддям, складала 7%, а гостро-рубаючими

знаряддями – 2%. Вивчаючи ушкодження, які були спричинені від дії гострих колюче-ріжучих знарядь, слід відмітити, що колото-різані ушкодження одягу і тіла складала 98%, а 2% складала колото-різані ушкодження тіла людини, які були не захищені одягом.

Аналізуючи смертельні ушкодження, які були заподіяні гострими колюче-ріжучими знаряддями протягом останніх трьох років, за своїми кількісними показниками залишались мало змінними і стабільно високими. Вказані факти із судово-медичної практики свідчать про високу частоту використання гострих колючо-ріжучих знарядь по типу ножів-клинків для вчинення кримінальних злочинів.

При дослідженні ушкоджень від дії гострих предметів слід відзначити, що ушкодження, які були заподіяні від дії гострих колючих знарядь займали друге місце, хоча їх динаміка мала тенденцію до зменшення в 0,5 раз серед загального числа ушкоджень від дії гострих предметів і складала 10%. Третє місце займали ушкодження, які були спричинені гострими ріжучими предметами. Від загального числа ушкоджень, спричинених внаслідок дії гострих предметів, 7% належало ушкодженням, які були заподіяні гостро-ріжучими знаряддями, зокрема лезами клинків ножів, склом та гострими ріжучими кромками інших знарядь. Найменшу кількість складала ушкодження гостро-рубаючими знаряддями – 2%. Найбільша кількість смертельних ушкоджень від дії гострих предметів складала ушкодження колюче-ріжучими знаряддями (клинками ножа) у м.Львові сягаючи 67% від загальної кількості колото-різаних ушкоджень у Львівській області.

Підсумок

Отже, серед усіх механічних пошкоджень у мешканців Львівської області за період з 2010 по 2012 рр ушкодженням від дії гострими предметами належало 5%, а серед них 81% – від дії клинків ножів.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з порівняльним аналізом морфологічних особливостей ушкоджень від дії гострих предметів у Львівській області.

Літературні джерела

Карякин В. Я. Судебно медицинское исследование поврежденный колюще-режущими орудиями / В. Я. Карякин. – М. : Медицина, 1966. – 246 с.
Костылев В. И. Идентификация острых травмирующих предметов по следам повреждения на теле / В. И. Костылев. – К. : Здоров'я, 1983. – 321 с.
Кустанович С. Д. Исследование поврежденный одежды в судебно-медицинской практике /

С. Д. Кустанович. – М. : Медицина, 1965. – С. 47-71.
Скопин И. В. Судебно-медицинское и следование поврежденный рубящими орудиями / И. В. Скопин // Судебно-медицинская экспертиза. – 1996. - № 3. – С. 56-64.
Хохлов В. В. Судебная медицина : [руководство] / В. В. Хохлов, Л. Е. Кузнецов. – Смоленск : Наука, 1998. – С. 259-271.

Шевчук Н.Н. Судебно-медицинская оценка распространенности повреждений от действия острых предметов среди населения Львовской области.

Резюме. В статье приведены результаты медико-статистического анализа повреждений, которые были нанесены острыми колюще-режущими, остро-рубящими предметами, режущими и колющими предметами по результатам Львовского областного бюро судебно-медицинской экспертизы за период с 2010 по 2012 гг.

Ключевые слова: морфологический анализ, медико-статистический анализ, травма, острые предметы.